

DOI: 10.34015/2523-4552.2025.1.09
УДК 342.95:351.86

*Азімов Гідаят,
аспірант Інституту держави і
права ім. В. М. Корецького Національної
академії наук України*

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КАБІНЕТОМ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕЗЕРВУ

Стаття присвячена аналізу нормативно-правового забезпечення системи державного резерву України, зокрема, з огляду на реформи, які розпочав Кабінет Міністрів України у 2022 році. Автор досліджує роль урядових постанов, що регулюють діяльність системи державного резерву, та їх вплив на ефективність її функціонування. Особливу увагу приділено проблемам, що виникають через недоліки в існуючих нормативно-правових актах, таких як відсутність чіткої мети діяльності органів управління резервами, недостатня прозорість аукціонних процедур, а також обмеження в громадському контролі за діяльністю державного агентства. В рамках статті розглядаються ключові нормативно-правові акти, зокрема постанови Кабінету Міністрів України 2004, 2014, 2015 та 2018 років, які визначають правила реалізації матеріальних цінностей, створення та використання державного резерву. Однак зазначається, що ці акти потребують удосконалення, оскільки не враховують сучасні виклики, такі як потреба в демократизації управлінських процесів та боротьбі з корупцією. Особливу увагу приділено необхідності запровадження нових механізмів контролю, включаючи використання технологій, таких як блокчейн, для забезпечення прозорості аукціонів та захисту від маніпуляцій. Крім того, в статті пропонуються шляхи удосконалення нормативно-правового забезпечення через чітке визначення завдань та повноважень нових органів управління державним резервом, а також запровадження заходів для запобігання корупційним ризикам. Загалом, автор підкреслює, що для успішної реформи системи державного матеріального резерву важливо не лише вдосконалити існуюче законодавство, а й забезпечити належний рівень контролю та прозорості в усіх процесах, що стосуються управління матеріальними резервами держави. Зважаючи на важливість державного резерву для забезпечення національної безпеки, в статті також акцентується на необхідності інтеграції сучасних підходів до управління матеріальними ресурсами. Окрему увагу приділено вдосконаленню методик оцінки ефективності використання резервів, що дозволить знизити фінансові витрати та підвищити готовність держави до надзвичайних ситуацій. Пропонується також удосконалити співпрацю між державними органами та приватним сектором для оптимізації процедур постачання та зберігання матеріальних цінностей державного резерву.

Ключові слова: Кабінет Міністрів України, нормативно-правове забезпечення, нормотворча діяльність, підзаконний акт, правове регулювання, реформа системи державного матеріального резерву, система державного резерву.

Постановка проблеми. Ефективність функціонування системи державного резерву (далі – СДР) безпосереднім чином залежить від того, наскільки ефективно суб'єкти нормотворчої діяльності, які є суб'єктами забезпечення вказаної системи, реалізують нормотворчі повноваження (тобто, здійснюють нормативно-правове забезпечення СДР). У цьому контексті слід мати на увазі, що СДР є особливим об'єктом адміністративно-правового регулювання. Вказане закономірно, адже: по-перше, статична та динамічна природа цієї системи повинна в повній мірі узгоджуватись із загальноправовими (верховенства права, законності, людиноцентризму, гуманізму, справедливості, правової рівності), спеціальними (зокрема, засади прозорості, патріотизму, доброчесності, професійності суб'єктів забезпечення системи державного резерву та ін.) [див., напр.: 1; 2] та особливими (приміром, принцип неприпустимості самовільного відчуження матеріальних цінностей державного резерву, принцип неспотворення мети функціонування системи державного резерву шляхом його забезпечення) принципами права; по-друге, відносини, процедури і процеси, що відбуваються у сфері забезпечення СДР, мають адміністративно-правову природу, яка охоплена дією режиму адміністративного права України. Поряд із тим, слід констатувати, що по сьогодні, попри те, що 19 серпня 2022 року Кабінетом Міністрів України (далі – КМУ) була

розпочата реформа системи державного матеріального резерву (далі – ДМР), питання нормативно-правового забезпечення СДР ще не було предметом комплексного наукового дослідження (розвідки). Крім того, поза увагою юристів-адміністративістів залишається й питання з'ясування особливостей нормативно-правового забезпечення СДР Урядом, що є ключовим суб'єктом забезпечення функціонування цієї системи. Вказане сукупно вказує на актуальність проблеми, а також засвідчує потребу з'ясування стану нормативно-правового забезпечення Урядом зазначеної системи, результати чого можуть мати практичне значення в контексті триваючої реформи системи ДМР.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Хоча по сьогоднішній вченими комплексно не досліджувалась проблематика нормативно-правового забезпечення Урядом СДР, зазначимо, що багатьма науковцями вже розкривались різні проблемні питання нормативно-правового забезпечення вказаної системи, серед яких: Ю. М. Білоконь, І. В. Голінка, С. О. Коваленко, Т. М. Кришталь, А. В. Саміло, Л. Ф. Стрнад, О. М. Чечель, Ю. П. Шамрай та ін. науковці. Наукові напрацювання цих вчених і дослідників стануть у нагоді в процесі дослідження нормативно-правового забезпечення Урядом СДР.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз стану нормативно-правового забезпечення Урядом СДР в контексті реформи системи ДМР.

Ця мета досягається шляхом виконання таких завдань: 1) виокремити нормативно-правові акти (головним чином постанови) КМУ, положення яких позначаються на ефективності функціонування СДР; 2) проаналізувати особливості виокремлених постанов КМУ, а також встановити їх основні недоліки (за наявності); 3) з'ясувати, чи приймалися Урядом постанови, які шкодили функціонуванню СДР; 4) узагальнити результати дослідження.

Виклад основного матеріалу.

КМУ є важливим суб'єктом забезпечення СДР [3, с. 255-257; 4, с. 177; 5, с. 40], зокрема, й в частині нормативного упорядкування діяльності цієї системи. У цьому контексті щонайперше слід виокремити урядову постанову від 08 жовтня 2014 року № 517, якою затверджено Положення про Державне агентство резерву України (далі – Положення 2014 року № 517), що втратило чинність 03 жовтня 2024 року в рамках поточної реформи СДР. Утім, цей підзаконний акт по сьогодні залишається важливим документом для комплексного аналізу, адже відображає нормотворчий досвід правового регулювання СДР та її забезпечення, а врахування недоліків цього документу сприятиме створенню більш досконалого положення, що визначатиме діяльність нового центрального органу виконавчої влади (далі – ЦОВВ) у цій сфері – Державного агентства з управління резервами України (далі – Держрезерв).

В цьому (вже нечинному) підзаконному акті Держрезерв визначено в якості ЦОВВ, окреслено коло завдань цього вже ліквідованого органу публічної влади, його основні повноваження, структуру

керівництва та їх основні повноваження. Поряд із тим, аналізуючи Положення 2014 року № 517 можемо помітити, що в ньому: по-перше, не визначено чіткої мети діяльності Державного агентства (вказівка у п. 1 Положення, що він є ЦОВВ, який реалізує державну політику у сфері державного матеріального резерву, є очевидно абстрактною); по-друге, відсутні норми, які окреслювали би усі можливості здійснення громадського контролю за діяльністю Державного агентства, приймаючи до уваги потреби забезпечення при цьому державної таємниці, пов'язаної із нормами накопичення, закладення, відпуску, дислокації та фактичних запасів матеріальних цінностей [3, с. 252-257]. У цьому контексті слід погодитись із О. М. Чечелем у тому, що на сьогоднішній день «перш за все, необхідне запровадження постійного моніторингу потреб державного матеріального резерву, який здійснюватиметься органами державної влади та інститутами громадянського суспільства» [6, с. 684]. Між тим, вважаємо, що ця проблема більш масштабна й полягає в недостатній урегульованості питання взаємодії Державного агентства із суб'єктами громадянського суспільства, як особливими суб'єктами забезпечення СДР. Звернемо увагу на те, що в п. 19 п. 4 Положення 2014 року № 517 вказано, що цей орган публічної влади здійснює розгляд звернень громадян з питань, пов'язаних з діяльністю Державного агентства, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери його управління. У п. 7 цього положення закріплено правило, відповідно до якого у процесі виконання завдань Державне агентство

взаємодіє, зокрема, з об'єднаннями громадян, громадськими спілками, а також із профспілками та організаціями роботодавців. Поряд із тим, в самому Положенні 2014 року № 517 взагалі не вказано про громадський контроль за його діяльністю, способи і засоби контрольного впливу громадськості на діяльність Державного агентства, а також період, протягом якого цей ЦОВВ повинен відреагувати на контрольний вплив суб'єктів громадянського суспільства, способи такого реагування.

Також, серед урядових постанов можемо виокремити, зокрема такі нормативно-правові акти КМУ, що мають значення для забезпечення СДР:

а) постанову КМУ від 25 серпня 2004 року № 1078, якою затверджено Порядок реалізації матеріальних цінностей державного резерву. Відповідним Порядком: визначаються шляхи реалізації Держрезервом матеріальних цінностей; окреслюються особливості утворення аукціонного комітету; встановлено, що організаційні заходи щодо проведення аукціону з реалізації матеріальних цінностей здійснюються Держрезервом; визначаються засади визначення початкової ціни лота матеріальних цінностей; окреслюються способи опублікування оголошення про проведення аукціону (внесення змін та донесення до адресатів змін щодо місця, дати, часу чи умов проведення аукціону), а також вимоги до таких оголошень; закріплюється коло прав суб'єктів господарювання, який бере участь в аукціоні, а також вимоги до його заявки на конкретний лот; особливості прийняття заявок та сплати (повер-

нення) гарантійного внеску; визначається форма проведення аукціону, а також його завершення; окреслюються дії Держрезерву в результаті невиконання переможцем аукціону відповідних умов договору купівлі-продажу матеріальних цінностей; визначається перелік обставин, за яких аукціон визнається таким, що не відбувся, а також наслідки цього (прийняття рішення про проведення повторного аукціону); підстави перегляду ринкової вартості нерелізованих матеріальних цінностей, а також обставини, за яких вони списуються з подальшою їх переробкою чи утилізацією. Як вбачається, Порядком, затвердженим постановою КМУ від 25 серпня 2004 року № 1078, визначаються різні аспекти реалізації матеріальних цінностей державного резерву, проте, це не означає, що відповідний нормативно-правовий акт в повній мірі забезпечує СДР в контексті реалізації вказаних цінностей. Серед іншого, в п. 4 цього Порядку чітко не вказується перелік організаційних заходів, які здійснюються щодо проведення аукціону з реалізації матеріальних цінностей, їх методика здійснення, критерії оцінювання достатності здійснення таких заходів, контроль за здійсненням таких заходів, а також публікування звіту за результатами такого контролю та ін. Окремо слід звернути увагу й на те, що оголошення про проведення аукціону (зміни місця, дати, часу або ж умов його проведення) згідно пунктів 7 і 8 Порядку розміщується також на офіційному веб-сайті Держрезерву, який: по-перше, з тих чи ін. обставин може в різні періоди часу бути заблокованим (в результаті технічного обслуговування веб-сайт чи

DoS-атаки на цей веб-ресурс); по-друге, не працює на основі технології блокчейну (*blockchain*), а отже, може зазнавати неправомірного впливу посадових осіб, які під впливом корупційних мотивів можуть вносити зміни до відповідних оголошень. При цьому у вказаному Порядку загалом не передбачається жодних гарантій мінімізації таких ризиків. Так само в цьому документі взагалі відсутні норми про громадський контроль і про взаємодію Держрезерву з суб'єктами громадянського суспільства щодо реалізації матеріальних цінностей державного резерву взагалі (зокрема, критерії допустимості і недопустимості впливу громадськості на такі процеси);

б) постанову КМУ від 14 березня 2018 року № 223, якою затверджено План реагування на надзвичайні ситуації державного рівня, котрий «розроблено для упорядкування та координації дій органів державної влади, органів місцевого самоврядування, органів управління та сил цивільного захисту, суб'єктів господарювання, спрямованих на ліквідацію наслідків та надання допомоги постраждалим, у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайної ситуації». Важливість цього підзаконного акту обумовлена тим фактом, що надзвичайні ситуації досить часто розвиваються дуже швидко (прикладом цьому можемо назвати стрімке затоплення міст і сіл, які затопило водою з Каховського водосховища у результаті підризу окупаційними військами Каховської ГЕС), й за таких обставин «суттєво зменшується час на обробки інформації, прийняття необхідних рішень та їх реалізацію. За цих обставин, управлінське

рішення приймається у реальному часі з урахуванням певних ресурсних обмежень так, як воно повинно реалізовуватися значно швидше, ніж можлива зміна обстановки» [7]. Вказане також стосується й матеріальних ресурсів, які слід використовувати під час надзвичайних ситуацій, що актуалізує потребу в упорядкуванні обов'язків суб'єктів реагування на надзвичайні ситуації державного рівня щодо створення, зберігання, а також використання матеріальних резервів.

У цьому контексті зазначимо, що в п. 45 цього Плану зазначається, що в рамках ліквідації наслідків надзвичайної ситуації державного рівня передбачається використання матеріальних резервів, що має здійснюватися у відповідності до Закону України «Про ДМР». У Додатку 1 до Плану окреслюються обов'язки ЦОВВ щодо створення, раціонального збереження та використання резерву відповідних ресурсів. Так, на Міністерство економіки покладено обов'язок через Держрезерв залучати і використовувати ДМР. У свою чергу на Міністерство внутрішніх справ (Національну поліцію, Національну гвардію), Міністерство охорони здоров'я покладається обов'язок створювати, раціональним чином зберігати, а також використовувати резерв матеріальних ресурсів, які є необхідними для запобігання та реагування на надзвичайні ситуації. На Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України покладено обов'язок: по-перше, створювати, раціонально зберігати й використовувати відповідні резерви (через Державне агентство водних ресурсів України), а також відомчого резерву

матеріальних ресурсів, які є необхідними для запобігання та реагування на надзвичайні ситуації (через Державне агентство лісових ресурсів України). Міністерство розвитку громад та територій зобов'язується створювати, раціональним чином зберігати, а також використовувати резерв матеріальних ресурсів, який є необхідним «для запобігання і реагування на надзвичайні ситуації на об'єктах житлово-комунального господарства». На Міністерство оборони покладено обов'язок здійснення відповідних дій щодо резервів матеріальних ресурсів на підпорядкованих об'єктах підвищеної небезпеки, а на Міністерство енергетики – «залучення та використання відомчого резерву для локалізації наслідків надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків у паливно-енергетичному комплексі»;

в) постанову КМУ від 30 вересня 2015 року № 775, якою затверджено Порядок створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Як вбачається, положення постанови КМУ від 14 березня 2018 року № 223 мають важливе значення з позиції окреслення обов'язків ЦОВВ щодо створення, раціонального зберігання й використання резервів матеріальних ресурсів. Проте, закріплення цих обов'язків без подальшої деталізації порядку здійснення відповідних дій (прийняття рішень) цими суб'єктами владних повноважень очевидно не спроможне слугувати виконанню вимог принципу юридичної визначеності. Відповідна нормативна потреба задовольняється зазначеним Порядком, затвердженим постановою КМУ від 30 вересня 2015 року

№ 775, що не поширюється на ДМР, який створюється та використовується у відповідності до Закону України «Про ДМР».

Слід звернути увагу на те, що в п. 3 Порядку визначається коло суб'єктів владних повноважень, які можуть створювати матеріальні резерви, а саме: по-перше, Державна служба України з надзвичайних ситуацій (оперативний матеріальний резерв); по-друге, Міністерство енергетики, Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості, Міністерство охорони здоров'я, Міністерство юстиції (для установ виконання покарань та слідчих ізоляторів), Державне агентство водних ресурсів, Державне агентство лісових ресурсів, а також Державне агентство України з управління зоною відчуження (відомчий матеріальний резерв); по-третє, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська і Севастопольська міська, районні держадміністрації, а також органи місцевого самоврядування (регіональний та місцевий матеріальні резерви); суб'єкти господарювання, до власності яких належить або ж які користуються об'єктом чи об'єктами підвищеної небезпеки або потенційно небезпечним об'єктом чи об'єктами (об'єктовий матеріальний резерв). У відповідності до такої логіки у п. 5 Порядку встановлюється схема створення, утримання і поповнення матеріальних резервів. При цьому слід зробити застереження, що в п. 5 Порядку також вказується, що виконання відповідного обов'язку може бути об'єктивовано не лише за рахунок власних бюджетів, але й «також за рахунок добровільних пожертвувань фізичних і

юридичних осіб, благодійних організацій та об'єднань громадян, інших не заборонених законодавством джерел». Між тим, вказана норма може нести в собі очевидний корупційний ризик, що вказує на те, що вона суперечить потребі нормативного забезпечення антикорупційного правопорядку в сфері Держрезерву, який досягається в результаті виконання гарантій запобігання корупції. За таких обставин вбачається потреба в окресленні: по-перше, загальних засад запобігання корупції створення, утримання та поповнення матеріальних резервів (шляхом доповнення Порядку, затвердженого постановою КМУ від 30 вересня 2015 року № 775, пунктом 14-1); по-друге, відповідних корупційних ризиків та шляхів їх мінімізації (усунення) в антикорупційних стратегіях суб'єктів (вказане не повинно не виправдано обмежувати можливості накопичення таких резервів за рахунок гуманітарної допомоги, добровільних пожертвувань благодійних організацій [8, с. 18]), які здійснюють дії щодо оперативного, відомчого, регіонального і місцевого, а також об'єктового матеріальних резервів.

Окремо слід звернути увагу на те, що в п. 12 Порядку окреслюється перелік обставин, які є підставами для використання матеріальних резервів, зокрема: «здійснення запобіжних заходів у разі загрози виникнення надзвичайних ситуацій; ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій; проведення невідкладних відновлювальних робіт і заходів; надання постраждалому населенню необхідної допомоги для забезпечення його життєдіяльності; розгортання та утримання тимчасових

пунктів проживання і харчування постраждалого населення» та ін.

При цьому слід зазначити, що Урядом, як суб'єктом, котрий забезпечує СДР (щонайперше, своєю нормативно-правовою діяльністю), також приймалися підзаконні акти, що неоднозначно позитивно або ж очевидно негативно позначались на функціонуванні СДР. В якості прикладу можемо назвати постанову від 04 грудня 2019 року № 985, що затверджує Порядок реалізації експериментального проєкту з проведення електронних аукціонів з реалізації матеріальних цінностей державного матеріального резерву, який був розроблений за пропозицією «Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства, Держрезерву стосовно реалізації з 10 грудня 2019 р. по 10 грудня 2020 р. експериментального проєкту з проведення електронних аукціонів з реалізації матеріальних цінностей ДМР». У відповідності до п. 5 вказаного Порядку, «реалізація організатором матеріальних цінностей здійснюється шляхом проведення аукціону за методом підвищення ціни або аукціону за методом покрокового зниження стартової ціни та подальшого подання цінових пропозицій». Проте, аналізуючи інформацію сайті Державного підприємства «ПРОЗОРРО.ПРОДАЖІ» (є адміністратором електронної торгової системи), можемо дійти висновку про відсутність підвищення результативності та ефективності реалізації матеріальних цінностей ДМР, адже у переважній більшості випадків відповідний аукціон не відбувся за відсутністю учасників (прикладом цьому є, зокрема, протоколи від 15 квітня 2020 року № UA-

PS-2020-04-08-000058-1, № UA-PS-2020-04-08-000068-1, № UA-PS-2020-04-08-000070-1, а також від 28 квітня 2020 року № UA-PS-2020-04-17-000114-2, № UA-PS-2020-04-17-000235-3).

При цьому проблематичним в цьому контексті є не те, що держава не спромоглась на передодні повномасштабної збройної агресії відчужити матеріальні цінності ДМР, що могло би здатись позитивним аспектом. Проблема полягає у тому, що реалізація відповідного експериментального проєкту обумовила марне витрачання часу, адже за цей час закінчились строки придатності матеріальних цінностей ДМР, які реалізовувались з проведення електронних аукціонів, а відтак: по-перше, було унеможливлено повторне проведення електронних аукціонів щодо реалізації таких матеріальних цінностей; по-друге, виникла необхідність у здійсненні дій та прийнятті рішень щодо вилучення відповідних матеріальних цінностей з обігу (подальше їх списання, переробка чи утилізація); по-третє, обумовило необхідність додаткових витрат коштів на вчинення дій (виконання рішень) стосовно списання, переробки чи утилізації нереалізованих матеріальних цінностей. Осмислюючи відповідну шкоду, погодимось із оцінкою такої ситуації, яку окреслили І. В. Голінка, Ю. П. Шамрай та Ю. М. Білоконь, а саме: «Такий результат проведення процедур реалізації запасів не лише позбавив Держрезерв фінансових ресурсів (або значно зменшив їх обсяги у випадку можливості здійснення переробки) для закупівлі нової продукції через неможливість використання матеріальних цінностей потенційними

споживачами за прямим призначенням, але й може призвести до необхідності залучення додаткових бюджетних коштів для утилізації цих запасів» [9, с. 107].

Висновки. Узагальнюючи викладене зазначимо, що на сьогоднішній день КМУ виконує важливі функції нормативно-правового забезпечення СДР, приймаючи різні підзаконні акти: постанови (зокрема, 2004 року № 1078, 2014 року № 517, 2015 року № 775, 2018 року № 223) та розпорядження (2022 року № 771-р, 2023 року № 462-р та ін.). Поряд із тим, критичний аналіз положень нормативно-правових актів КМУ в сфері функціонування СДР дозволяє дійти висновку, що в результаті нормотворчої діяльності Уряд створив акти, які потребують удосконалення в рамках триваючої реформи СДР. Загальним проблемним питанням є те, що у відповідних актах Уряду не в достатній мірі враховується поточний стан демократизації українського суспільства та системи публічного адміністрування, а також проблема корупції в СДР. На цю ж обставину звертається увага Л. Ф. Стрнад і О. М. Чечеля, котрі справедливо констатують, що, зокрема, «надання публічності процесам реалізації матеріальних цінностей з державного резерву є об'єктивною реакцією на демократизацію суспільних процесів в Україні, в тому числі в контексті подолання та мінімізації випадків корупції, оскільки частіше за все фінансування видатків державного резерву України відбувається із потенційними корупційними ризиками з огляду на неможливість чіткого контролю за вартістю ма-

теріальних цінностей, прозорості процедури їх закупівель» [10, с. 53].

Так, критичний аналіз Положення 2014 року № 517, затвердженого постановою КМУ 2014 року № 517, вказує на те, що в процесі створення нового положення про Держрезерв необхідно: по-перше, конкретизувати мету діяльності цього ЦОВВ; по-друге, окреслити можливості (підстави, умови, права та ін.) здійснення громадського контролю за діяльністю Держрезерву (без шкоди для збереження державної таємниці, яка стосується ДМР). Також в триваючому процесі реформування законодавства у сфері функціонування СДР та забезпечення цієї системи слід удосконалити й Порядок реалізації матеріальних цінностей державного резерву, затверджений постановою КМУ 2004 року № 1078, приймаючи до уваги наступне: по-перше, в п. 4 не містить: перелік організаційних заходів, що здійснюються для проведення аукціону з реалізації матеріальних цінностей; перелік загальних методичних засад здійснення таких організаційних заходів; основні критерії оцінювання достатності здійснення таких заходів; особливості контролю за здійсненням таких заходів; обов'язок публікування звіту за ре-

зультатами такого контролю та ін. (звісно, без шкоди для національної безпеки); по-друге, в пунктах 7 і 8 не міститься жодних реальних гарантій цілодобового відображення оголошення про проведення аукціону (зміни місця, дати, часу або ж умов його проведення) на офіційному веб-сайті Держрезерву, а також не передбачається створення окремого веб-сайту таких аукціонів, що був би створений на основі блокчейн-технології (це унеможливило би неправомірний вплив на форму та зміст вказаних оголошень). При цьому Порядок створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, затверджений постановою КМУ 2015 року № 775, не містить: по-перше, загальних засад запобігання корупції створення, утримання та поповнення матеріальних резервів; по-друге, обов'язку суб'єктів, які здійснюють дії (приймають рішення) щодо оперативного, відомчого, регіонального і місцевого, а також об'єктового матеріальних резервів, передбачати в їх антикорупційних стратегіях відповідні корупційні ризики, а також окреслювати шляхи їх мінімізації (усунення).

Список використаних джерел

1. Заверуха В. Г. Проблеми системного аналізу принципів адміністративно-правового регулювання нормотворчої діяльності в Україні. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Серія: Юридичні науки*. 2019. № 2 (58). С. 61–67.
2. Шаган О. В. Система принципів нормотворчості. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького*. 2014. № 9. С. 64–69.
3. Коваленко С. О. Державний резерв як головний компонент системи забезпечення національної безпеки України. *Зовнішня торгівля: право, економіка, фінанси*. 2012. № 3. С. 253–260.

4. Пилипюк Л. І. Місце та роль Кабінету Міністрів України в системі державних органів влади, що забезпечують ліквідацію наслідків чорнобильської катастрофи. *Наше право*. 2013. № 2. С. 175–179.
5. Пономарьов С. П. Компетенція і повноваження Кабінету Міністрів України в системі сектора безпеки і оборони держави. *Право.ua*. 2018. № 1. С. 35–42.
6. Чечель О. М. Напрями удосконалення державного управління в сфері державного матеріального резерву в післявоєнний період як елемент забезпечення національної безпеки. *Scientific Collection «InterConf+»*. 2023. № 31 (147). С. 681–690. doi:10.51582/interconf.19-20.03.2023.071.
7. Яковчук Р. С., Саміло А. В. Теоретичні аспекти розробки та прийняття управлінських рішень в умовах надзвичайних ситуацій. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2017. № 10. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1134> (дата звернення: 19.01.2025).
8. Кришталь Т. М. Правове регулювання створення матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. *Проблеми правової системи України: матеріали І Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Черкаси, 10 грудня 2021 р.)*. Черкаси: ЧДТУ, 2021. С. 16–18.
9. Голінка І. В., Шамрай Ю. П., Білоконь Ю. М. Удосконалення процедур реалізації матеріальних цінностей державного матеріального резерву України. *Економіка, управління та адміністрування*. 2020. № 4 (94). С. 106–109. doi:10.26642/jen-2020-4(94)-106-109.
10. Стрнад Л. Ф., Чечель О. М. Організаційно-правове регулювання процесу формування державного резерву України. *Grundlagen der modernen wissenschaftlichen Forschung der: Sammlung wissenschaftlicher Arbeiten «ΛΟΓΟΣ» zu den Materialien der I internationalen wissenschaftlich-praktischen Konferenz (Zürich, 10. September, 2021)*. Zürich: Europäische Wissenschaftsplattform, 2021. С. 52–54. doi:10.36074/logos-10.09.2021.11.

References

1. Zaverukha, V.H. (2019). Problemy systemnoho analizu pryntsypiv administratyvno-pravovoho rehuliuвання normotvorchoi діяльності v Ukraini [Problems of systematic analysis of the principles of administrative and legal regulation of rule-making in Ukraine]. *Scientific Works of Interregional Academy of Personnel Management. Series: Legal Sciences*, 2 (58), 61–67 [in Ukrainian].
2. Shahan, O.V. (2014). Systema pryntsypiv normotvorchosti [System of rule-making principles]. *Scientific and Informational Bulletin of Ivano-Frankivsk University of Law Named after King Danylo Halytskyi*, 9, 64–69 [in Ukrainian].
3. Kovalenko, S.O. (2012). Derzhavnyi rezerv yak holovnyi komponent systemy zabezpechennia natsionalnoi bezpeky Ukrainy [The state reserve is the main component of Ukraine's national security system]. *Foreign Trade: Economics, Finance, Law*, 3, 253–260 [in Ukrainian].
4. Pylypiuk, L.I. (2013). Mistse ta rol Kabinetu Ministriv Ukrainy v systemi derzhavnykh orhaniv vlady, shcho zabezpechuiut likvidatsiiu naslidkiv chornobylskoi katastrofy [The place and role of the Cabinet of Ministers of Ukraine in the system of state authorities that ensure the liquidation of the consequences of the Chornobyl disaster]. *Our Law*, 2, 175–179 [in Ukrainian].
5. Ponomarov, S.P. (2018). Kompetentsiia i povnovazhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy v systemi sektora bezpeky i oborony derzhavy [Competence and powers of the Cabinet of Ministers of Ukraine in the system of the security and defense sector of the state]. *Pravo.ua*, 1, 35–42 [in Ukrainian].

6. Chechel, O. M. (2023). Napriamy udoskonalennia derzhavnoho upravlinnia v sferi derzhavnoho materialnoho rezervu v pisliavoiennyi period yak element zabezpechennia natsionalnoi bezpeky [Directions for improving state management in the field of state material reserves in the post-war period as an element of ensuring national security]. *Scientific Collection «InterConf+»*, 31 (147), 681–690. doi:10.51582/interconf.19-20.03.2023.071 [in Ukrainian].
7. Samilo, A. V. (2017). Teoretychni aspekty rozrobky ta pryiniattia upravlinskykh rishen v umovakh nadzvychainykh sytuatsii [The theoretical aspects of developing and making management decisions in emergency situations]. *Public Administration: Improvement and Development*, 10. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1134> (request: 19.01.2025) [in Ukrainian].
8. Kryshtal, T. M. (2021). Pravove rehuliuвання створення матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій [Legal regulation of the creation of material reserves for the prevention and liquidation of emergency situations]. *Problems of the Legal System of Ukraine: materialy I Vseukr. nauk.-prakt. konf.* (Cherkasy, December 10, 2021). Cherkasy: ChDTU, 16–18 [in Ukrainian].
9. Holinka, I. V., Shamrai, Yu. P. & Bilokon Yu.M. (2020). Udoskonalennia protsedur realizatsii materialnykh tsinnosti derzhavnoho materialnoho rezervu Ukrainy [Improvement of procedures for the realization of material values of the state material reserve of Ukraine]. *Economy, Management and Administration*, 4 (94), 106–109. doi:10.26642/jen-2020-4(94)-106-109 [in Ukrainian].
10. Strnad, L. F. & Chechel, O. M. (2021). Orhanizatsiino-pravove rehuliuвання процесу формування державного резерву України [Organizational and legal regulation of the formation process of the state reserve of Ukraine]. *Grundlagen der modernen wissenschaftlichen Forschungder: Sammlung wissenschaftlicher Arbeiten «ΛΟΓΟΣ» zu den Materialien der I internationalen wissenschaftlich-praktischen Konferenz* (Zürich, 10. September, 2021). Zürich: Europäische Wissenschaftsplattform, 52–54. doi:10.36074/logos-10.09.2021.11 [in Ukrainian].

Azimov Hidaia, Ph.D student of the V. M. Koretsky Institute of State and Law research institute of the National Academy of Sciences of Ukraine

Regulatory and legal support for the state reserve system by the Cabinet of Ministers of Ukraine

The article is dedicated to analyzing the regulatory and legal support for the state reserve system of Ukraine, particularly in light of the reforms initiated by the Cabinet of Ministers of Ukraine in 2022. The author examines the role of government decrees that regulate the operation of the state reserve system and their impact on the effectiveness of its functioning. Special attention is given to the issues arising from the deficiencies in the existing regulatory legal acts, such as the lack of a clear purpose for the activities of the reserve management bodies, insufficient transparency in auction procedures, and limitations on public oversight of the activities of the state agency. The article discusses key regulatory legal acts, including government resolutions from 2004, 2014, 2015, and 2018, which establish rules for the realization of material values, the creation, and use of the state reserve. However, it is noted that these acts require improvement, as

they do not account for contemporary challenges, such as the need for the democratization of governance processes and the fight against corruption. Special attention is given to the necessity of introducing new control mechanisms, including the use of technologies like blockchain to ensure auction transparency and protect against manipulation. Furthermore, the article proposes ways to enhance the regulatory and legal framework by clearly defining the tasks and powers of new state reserve management bodies and implementing measures to prevent corruption risks. Overall, the author emphasizes that for the successful reform of the state material reserve system, it is important not only to improve existing legislation but also to ensure an appropriate level of control and transparency in all processes related to the management of state material reserves. Given the importance of the state reserve for ensuring national security, the article also highlights the need to integrate modern approaches to the management of material resources. Special attention is given to improving methods for evaluating the effectiveness of reserve use, which will help reduce financial costs and enhance the state's readiness for emergency situations. It is also proposed to improve collaboration between state bodies and the private sector to optimize the procedures for the supply and storage of state reserve material values.

Keywords: *Cabinet of Ministers of Ukraine, legal regulation, legislative activity, regulatory and legal support, state material reserve system reform, state reserve system, sub-legal act.*